

Lectio: Jn 12,20-26

Textus: Jn 12,25: „Aki szereti az életét, elveszíti azt; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre őrzi meg azt.”

Imádság:

Felséges Istenünk! Mennyei Édesatyánk!

Igéd hallatán töredelmes és bűnbánó szívvel állunk előtted. Ki vagyok én? Kik vagyunk mi? Sorsunkat már néha olyan nehezen viselő vándorok, akik nemhogy győztesnek nem érezhetik magukat, de olyanok mintha már nem is lennének a küzdőtéren. Ki vagyok én? Kik vagyunk mi? Valóban az, akinek magamat, akiknek magunkat ismerjük? Olyan sokszor tehetetlen bénultsággal, a beletörődés higgadt közönyével látom csak magamat, látjuk csak magunkat. Színtelen, arctalan hosszúra nyúlt árnyak. Egy lehanyatló kor áldozata vagy éppen válságának okozója. Reménnyel teljes jövőt ki adhat meg számunkra? Hol keressük igazi valóságunkat? A szív ürességét ki és mi tölti meg csordultig? Oktalan erőszak, rideg számítás, felszínes mámor; hogyan lehetne szomjúságunk oltalma?

Hozzád könyörgünk most Uram! Légy a mi menedékünk. Oszlasd el kétségeinket és kicsinyhitűségünket. Oszlasd el reménytelenségünket. Add meg nekünk ma is a Te igédnek ajándékát, amely bekötözheti sebeinket, értelmet adhat szenvedéseinknek és megláttathatja velünk, hogy *kié is vagyunk igazán*, hogy mindenkor tudhassuk *kik is vagyunk igazán*.

Fiad nevében kérjük, légy itt most közöttünk Szentlélek Isten. Adj bátorságot az ige hirdetőjének, hogy a törékeny és töredékes emberi igyekezet a Te igédnek súlya alatt ne összeroppanjon, hanem lélektől lélekig érhessen. Fiad nevében kérünk hallgass meg minket.

Ámen

Füsti-Molnár
Szilveszter

„KRISZTUST KÖVETNI ÉS MEGHALNI...”*

* Elhangzott a Sárospataki Református Teológiai Akadémia akadémiai istentiszteletén 2019. március 14-én.

Kedves Testvérek!

A *lectioként* felolvasott igeszakaszt így is összefoglalhatnánk: „Krisztust követni és meghalni” – ahogyan Bonhoeffer ragadja meg az egyházban nekünk szóló elhívást. Mondjuk meg igazán őszintén, nem éppen emiatt aggódunk, nap mint nap?! Lehet, hogy éppen azok miatt a következmények miatt nem tudunk választani, amelyek Jézus nagyon is feszültséget teremtő szavaiból következnek, János evangéliumából is: „*Aki szereti az életét, elveszíti azt; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre őrzi meg azt.*”

Kis iróniával és nagy önkritikával azt is sugallhatnám, hogy telitalálat ez a nekünk szegeződő igevers, ami akár megsemmisítő is lehet, a mai Magyar Református Egyházunknak is, a Kálvinizmuson (megkülönböztetve Kálvintól) nevelkedett, elkötelezett reformátusoknak is. Még az *Institutió*ból is találhatunk támogató, ide illő részeket. Hadd idézzek erre nézve egy rövidet:

„Mert, ha az ég a mi hazánk, akkor a föld mi lehetne más, mint száműzetés? Ha e világból való elköltözés képezi az életbe való belépést, mi más a világ, mint egy sír? Az ebben tartózkodás mi más, mint halálba merülés! [...] Tehát ha e földi életet összehasonlítjuk a mennyeivel, kétségtelen dolog, hogy azt minden nehézség nélkül meg kell vetnünk és le kell néznünk. (III.9.4.)

Mi történt, történik a teremtett világ dicsőséges színterével (Kálvin Inst. I.5.8; I.6.2; I.14.20)? A borúlátó középkor sötét színei kerítették hatalmába a reformátort? Ezt az életet csak megvetni érdemes, sőt meggyűlölni és elveszíteni? És ezzel együtt vessünk meg mindent, ami ehhez az élethez tartozik: az emberiséget és vele együtt a világot is? Bizonyosan nem erről van szó. Mert, ha így lenne, akkor még az is előfordulhatna velünk, hogy elválaszthatatlanul közel kerülnénk a másvilági aszketizmushoz és az önző, és gögös szenteskedéshez. Igazán nem vagyunk könnyű helyzetben. Ez nem vitás. Már csak magunk miatt sem, mert amíg fondorlatosan kapaszkodunk körülményeink adta hol gazdagabb, hol szegényesebb lehetőségeibe, vagy éppen vélt és valós csatáinkat vívjuk, a különböző politikai és vallási izmusokkal, meg az úgynevezett posztkeresztyéniséggel, az élmény-keresztyéniséggel, a kockásingek formai kérdéseivel, a vállalkozó természetű szemléletekkel, szabadságvágyunkkal vagy a megkötöző kiszolgáltatottsággal, remegő, túlélésre játszó álszent valóságunkkal, amelyek legtöbbször már csak önrombolásról szólnak, mindeközben lehet, hogy a lényegyet mulasztjuk el. Kálvin a fentebb idézett sorokhoz rögvést hozzá tesz egy fontos szempontot, amely segíthet helyesen látni, nem csak a mai igénket, de a fentebb idézett komor képet is. Ezt írja néhány sorral lejjebb: „Mindazonáltal gyűlölni sohasem kell az életet, legfeljebb annyiban, amennyiben a bűn martalékává tesz bennünket.” És nem tétovázva, szinte mintegy visszavonva az előbbi megállapítást, így zárja a III. könyv 9. fejezetének 4. szakaszát: „[...] ezt az életet pedig a jövődő halhatatlanságával szemben megvessük és arról a bűn szolgasága miatt, bármikor is akarná az Úr, szívesen lemondjunk.”

Hogyan tehetjük mindezt rendbe, különösen is mai igénk összefüggéseiben? Gyanítom kevés, ha azt mondom, mindez a keresztyén élet nagy paradoxonja, amely

ráadásul olyan feszültséget teremt, hogy Jézus hozzánk is intézett szavai a realitásnak olyan túláradó teljességét hívják életre, amely feszíti és meg is repeszi azt a formát, amely meg akarja tartani. Másképpen megfogalmazva arról van itt szó, hogy Isten hozzánk szóló igéje és cselekvése, amikor a megértésben paradoxonná válik, úgy múlja felül a felfoghatót, hogy azt közben nem semmisíti meg, hanem sokkal inkább átalakítja. Ezt az ellentmondásosnak ható kálvini megközelítések is jól érzékeltették. Talán megengedhetünk ma itt most ennyi elvontságot magunknak, hátha vannak messziről jött görögök (20. v.) is köztünk, akik Jézust keresik, szeretnék megismerni, mert a vonzásába kerültek.

Jól ismert a textus és annak körülményei is. Alapigénk elszakíthatatlan szállal kötődik az azt megelőző közvetlen eseményekhez is: Lázár feltámasztásához többek között. Felkavaró és rémült, keservesen bánatos és csalódásoktól sem mentes ez a történet. A szeretett barát, Lázár, halálos beteg, majd meghal. Jézus szerint nem halálos beteg, így nem is siet a megmentésére. Gyakorlatilag hagyja meghalni, hogy valamilyen kifürkészhetetlen módon az Isten dicsőségét szolgálja. Nem lehet ezt olyan könnyen elfelejteni, akkor sem, ha minden, nem várt módon az el nem képzelt végkifejlethez jut: Lázár feltámasztásához. Itt van a halál megsebző és mindent felkavaró hatalma, de itt van a feltámadás jó illata is (2Kor 2,15), amely a négynapos halott rothadó bűzét semmisíti meg a feltámasztásában. Ugyanez a jó illat árad a megkenetés történetéből (Jn 12,1-8), amikor Mária Betániában, ott azon az estén, a botránkozás csendjében, az intimitás bizonytalan, sebzett, személyes terében – nyugodtan mondhatjuk: hitvallásszerűen – megkeni és hajával megtörli Jézus lábát. A mozdulatok, bár zavarba ejtőek, mégis bennük van a szív legmélyéről feltörő szeretet, gondoskodás, bizalom és vágy. Kétségen felülivé válhat a történet nagy tanulsága is, hogy az olyan vallás, amely csak a racionálisra, a megérthetőre és a kiszámíthatóra épít, az mindenkor megcsönkített vallás. A szentül pazarló szeretet önátadásának fenséges története ez. Ilyennek kellene lennie válaszainknak is, annak a mindenható Istennek, aki a teremtésben és megváltásban fordul hozzánk. Minden felekészítés itt, amely beteljesedéshez vezet, ami arra mutat rá, hogy a Messiásnak, a Felkentnek, pazarlóan életét kell adnia ahhoz, hogy a Krisztus lehessen.

Minden ezután történő esemény, ugyanígy az élet-halál feszültségében játszódik. Izrael házából elveszők féltékenyen tomboló indulata, a nagytanács halálos verdiktje Jézusra és Lázárra; és a másik oldalon „Izrael Királyát” hozsannázó tömeg, aki bizonyosságot tesz a halál felett is győztes élet Ura mellett. Élet-Halál! Megsemmisítő lehetett Izrael vezetőinek hallani, hogy Jézus a király. Mit jelenthetett Jézusnak, hogy ő Izrael Királya? Izrael királya, amely a soron következő beteljesülésekkel a túláradó, a halál felett is győztes irgalom hatalmát jelentette mindazzal szemben, ami pusztulás, elvesztés és megsemmisülés. Erről beszél Jézus, abban a nagyon szemléletes példában a földbe hullott gabonaszemről, amely, ha meg nem hal, akkor nem hozhat sokszoros termést. Magáról beszél Jézus. Különösen is szívbe markoló bátor szembesülés ez a halállal. Mert a halál és halálfélelmünk, amely gyötrelmeink és félelmeink olyan ádá, lelkünket marcangoló, tettekretségünket gúzsba kötő hatalom az életünkben,

egyszerre új értelmet nyer. Ravasz László megfogalmazását használva: 'életet formáló erővé válik' Isten által. Isten az, aki megdicsőíti Fiát a keresztszenvedésében, halálában, feltámadásában és felmagasztalásában. Isten félreérthetetlenül lépett be ezzel a mi emberi szituációnkba, és egész élettörténetünkbe, hogy magához vezessen haza. Isten ebben a döntő fontosságú lépésben kiszolgáltatta magát a bűnnek: „Ő az, aki bűnt nem ismert, bűnné tette értünk...” – ahogyan a második korintusi levélben olvashatjuk (2Kor 5,21). Nem lehet a kereszthalálról és a feltámadásról, valamilyen általános értelmű keresztyén igazságként beszélni, amely Krisztustól vagy éppen tőlünk függetlenül szerezhetne magának érvényt. Abban az esetben ugyanis, ha Krisztustól függetlenül függetlenítjük, akkor az értünk hozott isteni áldozatot üresítjük meg és tesszük hiábavalóvá, olyanná, mintha „Krisztus nem támadt volna fel a halottak közül” (1Kor 15,14). Akkor olyan igazsággal is beérjük leszűkített valóságérzékelésünkben, amelynek nincs szüksége a feltámadásra. Életünk, egyházi életünk is, számos csapdába és zsákutcába kerülhet, ha Istennek ezt a nekünk és értünk adott igazságát nem tudjuk a magunkénak, olyan bizonyossággal, ahogyan ezt ő adja nekünk: „Ne félj; én vagyok az első és az utolsó, az Élő, pedig halott voltam, és íme élek örökkön örökké, amen és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai” (Jel 1,17).

„Aki szereti az életét, elveszíti azt; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre örzi meg azt.” Szeretet elvesztés; gyűlölet-megőrzés; élet-örökélet. Csiszolt ellentétpárok ékkövei ezek, még ha megdöbrentő paradoxonba is torkollanak. János leírásában itt Jézus továbbra is magáról beszél: ő az, aki meggyűlöli, mert másokért odaadja az életét, és ő az, aki az örök életbe tér vissza ennek következtében. A 26. versben lesz egyértelművé mindez ránk nézve is, ahol Jézus az ő követésének legfontosabb szabályát, a neki való szolgálatban ragadja meg. Őt csak követve lehet szolgálni és szolgálva lehet követni. „Jézust követni és meghalni...” Ez a követés olyan egységet, megbonthatatlan összetartozást hozhat létre, amelynek során, és kizárólag így lehet miénk is az Atyaisten megbecsülése és szeretete, amelyet mindent megelőzően adott nekünk Fiában Jézus Krisztusban.

Ez az a háttér, amellyel egészen sajátos értelmet nyerhetünk Jézus szavainak. Tanítványságunk ára ez, amiről Jézus beszél az ő követésében és szolgálatában. Ennek pecsétje és záloga a keresztségben kapott legerősebb bizonyosság, amivel Jézuson keresztül ismét az Atyaistenhez tartozhatunk, Krisztus halálába és feltámadásába történő keresztségünkkel (Rm 6,3-6). Ezzel együtt átértékelődik bennünk minden, mikor a pusztítás gonosz hatalmainak és bevehetetlennek vélt erődítményének falai vesznek körül. Ezek rengtek meg és repedtek meg a megváltó halálában és feltámadásában. Ezért nyerhetnek értelmet veszteségeink. Ezért számolhatjuk fel kudarcos önmegváltásra irányuló kísértéseinket. Ezért csillapíthatjuk életéhségünket. Mert bizony, itt Jézus nem az étellel, az Atyaistentől kapott étellel száll szembe. Nem arról van szó, hogy mindent kárnak és szemétnak ítéljük meg, és mint ilyet, gyűlöljünk és veszítsünk el. Itt bizony magunkat kell legyőznünk! Ehhez pedig fájdalmas szembesülésre van szükségünk. Szembesülésre az élet és halál valóságával. A mi valóságunkkal, aminek megrendítő sötét tónusa az, ami Istentől elválaszt ebben az életben. Ettől,

érezhetjük magunkat olyan mérhetetlenül nyomorultnak is. Ez kétségbeeséshez és szorongáshoz vezet, de ugyanakkor egy hiteles létezés első állomása is, amelyben minden új megvilágításba kerülhet. A hallállal történő szembesülés ettől még rettenetes misztérium marad. Éppen amiatt az aszimmetria miatt, ami Isten, az engem látó isteni tekintet és köztem feszül. Mert az egyik oldalon Isten végtelen adománya, hűsége és önmagát feláldozó szeretete áll, a másik oldalon pedig ott állunk mi, saját magunk felelősségével a bűnért. Az aránytalanság égbekiáltó. Ez a felelősség tudatosulhat bennünk, mert Jézus szavai szembesítésre hívnak. Ebben a vonatkozásban már senki sem léphet a helyünkbe. Isten evangéliuma az számunkra, hogy ő emberré lett értünk Jézus Krisztusban és rajta keresztül halandóságunk a halhatatlan Isten irányába mutat. Jézus Krisztusban akarja Isten meggyógyítani az emberiséget. Mindeközben pedig életünk és halálunk, az evilági sokféle megkötözöttségben tengődő önző életszeretetről való lemondás, amit tagadhatatlanul veszteségként élünk meg, az Istenben való részesedést jelenti, melynek nyomán Istenről nem csak, mint korlátlan szabad Istenről, hanem mint felelős Istenről is beszélhetünk.

Jézus egyértelműen tette itt is nyilvánvalóvá, hogy küldetése elválaszthatatlan az ő halálától, ami nem emberi, hanem isteni dolog. Isten úgy vállalja az emberi véget, hogy ezzel is szembehelyezkedik mindazzal, ami gonosz, a sátán, a gyengeség, sőt életünk sötét démoni hatalmához tartozik. Erről beszél ellentétpárjaiban ez a mai igazságszünk. Mert Jézus Krisztus tanítványa az, aki szembe mer nézni önmagával, kudarcaival, életének elégtelenségeivel, magával a pusztulással és halállal, mint ami elválaszthatatlan felelőség az elhívásunkban. A kereszt áldozatát csak felvenni lehet! Így az én halálom, amiben senki sem állhat a helyemre, a keresztjén hit bizonyosságában úgy kerül Krisztus kezébe, hogy azt vallhatjuk meg: benne halok meg, mert ő értem halt meg. „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve: többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem; azt az életet pedig, amelyet most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem, aki szeretett engem és önmagát adta értem” (Gal 2,20). Ebben a összefüggésben kerülhet teljesen háttérbe az „én” és minden, ami ebben az életben az „én”-hez kapcsolódóan megkötöz. A kereszt felvétele, a szabadságot adja meg az életre. Szabadságot nem a szó általunk is közkedvelt, népszerű értelmében, ami a lehetőségek választását hordozza, nem is abban, amiben mi nap mint nap megpróbáljuk magunkat aktualizálni a nekünk éppen legmegfelelőbb módon az aktuális elveszettségi vagy örömeiket jelentő állapotok szerint. Ez a szabadságban kapott élet Istenre mutat, és a Krisztus keresztjében történő részesedésen keresztül a megfeszített Krisztusban részesít. Ezáltal már ebben a véges, földi életben az örök élet, az örökérvényűség birtokába kerülünk, ami már Isten új teremtésének bizonyossága és valósága. Így, és csak így lehet részünk Isten megbékélésében, ami Jézus Krisztusban vált nyilvánvalóvá. Csak így lehet miénk a békesség Istennel, egymással és önmagunkkal is. Így múlik az életünk az Istenen. Így múlik az egyház élete Istenen. Hiszen ezt az életet mindent áthatón a kapcsolatiság, szép görög kifejezéssel a *koinonia* hatja át. Ebben pedig a feltámadás erői válnak alapvető erőforrássá. Így legyen közösségünk az Igével, Istennel és egymással, még ha ez ilyen erős konfrontációt is jelent: „*Aki*

szereti az életét, elveszíti azt; aki pedig gyűlöli az életét e világon, örök életre őrzi meg azt.” El merhetjük mondani, hogy kik vagyunk valójában. Óriási misszió ez, mert ebben a tekintetben olyan sajátosan és semmivel sem helyettesíthetően van szó önanazonosságunk megéléséről ebben a világban, ami mindig elválaszthatatlan a keresztyén küldetésünktől. Ebben a tanúságtételben egyszerre számolhatjuk fel önmagunkat a Krisztusban és az ő áldozatában történő részesedés folyamán, mint hálaáldozat; és egyszerre tápláltatunk a Krisztus teste és vére által.

Mert „Hiszen tudjuk, hogy a mi óemberünk megfeszítettetted vele, hogy megsemmisüljön a bűn hatalmában álló test, hogy többé ne szolgáljunk a bűnnek. Mert aki meghalt, az megszabadult a bűntől. Ha pedig meghaltunk Krisztussal, hisszük, hogy vele együtt élni is fogunk. Hiszen tudjuk, hogy Krisztus, aki feltámadt a halottak közül, többé nem hal meg, a halál többé nem uralkodik rajta. Mert aki meghalt, az meghalt a bűnnek egyszer s mindenkorra, aki pedig él, az az Istennek él.” (Róm 6,6-10)

Minden történésnek – Kedves Testvérek – ez az egyetlen igazi értelme. Minden más magyarázat előbb vagy utóbb be fog csapni. Minden romlás a teremtésért történik. Nincs olyan pusztulás, aminek ne lenne teremtéspárja. Meg kell halni annak, aki élni akar! Mert a bűn a történés legmélyéről fakad, ezért csak az örökkévalóság történetlensége, örökérvényűsége gyógyíthatja meg. Így lehet minden a több életért, a több lélekért és a több szeretetért. Legyen ez közöttünk is mindenkor így.

Ámen

Imádság:

Urunk!

Szeretetednek tükrét tartottad ma elénk, hogy a halálos szorításba ma is beléd kapaszkodhassunk. Ebben a nekünk állított tükörben látjuk igazán torz valónkat, hogy mennyire nem tudunk igazán élni. Te az életre rendeltél! Add meg nekünk, hogy közben mindent meggyűlölhessünk és elengedhessünk, ami közénk állna. Itt állunk most előtted halálos fáradtságban, következetlen és logikákátlan lépések kuszaságában. Ma újra lehajoltál hozzánk hűséges szeretetteddel és megszólalt evangéliumod, hogy nem a magamé vagyok, hanem az én hűséges megváltómnak az Úr Jézusnak tulajdona, egyedül úgy, ahogyan halálában és feltámadásában résztett bennünket. Úgy gyógyítasz meg bennünket, hogy a nekünk állított tükörben megláthatjuk a te fenséges arcodat is, az Úr Jézus Krisztust. Legyen ez mindig önismeretünk, életismeretünk, a te ismereted alapja, és életünk örökérvényűségének meghatározója. Ebben adj vizsgálatást mindenkor az elesettnek, és küldetésben megmaradást a te anyaszentegyházadnak. Adj nekünk bátorságot a te követésedre és szolgálatodra mindenkor, a te igéd szerint: *aki szereti az életét elveszíti azt, aki pedig gyűlöli az életét e világon örök életre őrzi meg azt.* Fiad nevében kérünk hallgasd meg könyörgésünket.

Ámen

ADATTÁR

GYŐRI ISTVÁN

1935. (Forrás: Fortepan, képszám: 6361.)